

Seminář z didaktiky geografie 3

Ze0057/02 Po 8:25-10:05 učebna 5

Petr Knecht

Ze0057/01 Čt 13:55-15:35 učebna 5a

Eduard Hofmann

Harmonogram úvodního semináře

- 1) Požadavky k ukončení předmětu
- 2) Seminární práce – struktura
- 3) Příprava na příští seminář

Požadavky k ukončení semináře

- Studijní zátěž studenta je soustředěna do období semestrální výuky. Požadavky předmětu jsou plněny průběžně v době výuky stanované rozvrhem.
- Prezentace seminární práce ve dvojici (max. 20 min.)
- V souladu s čl. 16 SZŘ jsou pro ukončení předmětu předepsány průběžné kontroly, jejichž výsledky jsou započítávány do závěrečného hodnocení
- 2 kredity = 60 studijních hodin (20 hod. přímé výuky)

Co to konkrétně znamená?

Studující by měl po skončení předmětu vykázat:

1. Účast na semináři (prezence bude kontrolována od 3. 10.; jedna neúčast je OK, další neúčasti musí být omluvené prostř. IS.MU)
2. Prezentace seminární práce ve dvojici – příprava vyuč. hodiny (max. 20 min.), prezentující na semináři nemusí práci odevzdávat v písemné podobě.
3. Didaktický test (6x, zadání bude zveřejněno ve studijních materiálech; při nesplnění je možné test opakovat)
4. Četba odborné literatury a její reflexe (6x, tituly budou zveřejněny ve studijních materiálech; při nesplnění je možné reflexi opakovat)

Literatura

Povinná:

- Řezníčková, D., & Matějček, T. (2014). Úlohy ve výuce geografie. Praha: P3K. (dostupné on-line)

Skoro povinná:

Biddulph, M., Lambert, D., & Balderstone, D. (2015). Learning to teach geography in the secondary school: a companion to school experience (Third edition). London: Routledge, Taylor & Francis Group.

NEBO

Lambert, D., & Balderstone, D. (2010). Learning to teach geography in the secondary school: a companion to school experience (2nd ed.). London: Routledge.

NEBO

Lambert, D., & Balderstone, D. (2000). Learning to teach geography in the secondary school: a companion to school experience. London: Routledge.

(vše dostupné v knihovně PdF MU a PŘF MU)

+ články s tematikou didaktiky geografie v časopisu Geografie (dostupné on-line)

Pro fajnšmekry:

Časopisy Journal of Geography, International Research in Geographical and Environmental Education (dostupné v knihovně PdF MU a v e-zdrojích MU)

Seminární práce

- Didaktická analýza jednoho tematického celku učiva nebo učiva jedné vyučovací hodiny
- Vybrané části přípravy musí být VĚDECKY = S OPOROU V ODBORNÉ LITERATUŘE zdůvodněny.
- Jedná se o to zdůvodnit například, proč byl vybrán určitý obsah, proč byly zvoleny právě navrhované učební činnosti a způsoby hodnocení.

Struktura seminární práce

	Podkapitola	Příprava
1	O jaké téma se jedná a proč je důležité a) pro obor, b) pro společnost, c) pro žáka?	Studium vědecké literatury
2	Jak je téma zastoupeno v RVP ZV?	Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (k dispozici na http://nuv.cz/file/433)
3	Z jakého pojetí vzdělávání se vychází?	Pasch a kol. kap. 2
4	Jaké jsou konkrétní cíle výuky?	Pasch a kol. kap. 3
5	Konceptová analýza (vč. konceptového diagramu)	Janík, T., et al. (2013). <i>Kvalita (ve) vzdělávání. Obsahově zaměřený přístup ke zkoumání a zlepšování výuky</i> . Brno: MU. <i>s. 226-232 + příklady = celá kapitola 9</i>
6	Jaké výukové činnosti budou probíhat?	Pasch a kol. kap. 4, 5, 6 Studium vědecké literatury
7	Jaké budou způsoby hodnocení (zcela konkrétní postupy)?	Pasch a kol. kap. 3
8	Jaké další možné alternativy prezentování tématu (alterace) se nabízejí?	Studium vědecké literatury Janík, T., et al. (2013). <i>Kvalita (ve) vzdělávání. Obsahově zaměřený přístup ke zkoumání a zlepšování výuky</i> . Brno: MU. <i>Alterace = celá kapitola 9.</i>
9	Literatura	

Literatura k seminární práci:

Pasch, M. (2005). *Od vzdělávacího programu k vyučovací hodině* (Vyd. 2.). Praha: Portál.

Janík, T., et al. (2013). [Kvalita \(ve\) vzdělávání. Obsahově zaměřený přístup ke zkoumání a zlepšování výuky](#). Brno: MU. (dostupné on-line)

Seminární práce: struktura

- 1) O jaké téma se jedná a proč je důležité**
 - a) pro obor, b) pro společnost,**
 - c) pro žáka?**

Zdůvodnění s oporou o odbornou literaturu:

- 2) Jak je téma zastoupeno v RVP ZV?**

- 3) Preferované pojetí vzdělávání:**

Zdůvodnění s oporou o odbornou literaturu:

- 4) Konkrétní cíl výuky:**

Zdůvodnění s oporou o odbornou literaturu:

- 5) Konceptová analýza = hlavní obsahové prvky výuky a jejich vztahy**

- 6) Navrhované učební činnosti:**

Zdůvodnění s oporou o odbornou literaturu:

- 7) Způsoby hodnocení:**

Zdůvodnění s oporou o odbornou literaturu:

- 8) Další možné alternativy:**



Seminární práce: tipy

Kde budu shánět relevantní odbornou literaturu?

- 1) Produkce ČR a SR: <http://npmk.cz/>
- 2) Zahraniční produkce: <http://ezdroje.muni.cz/>

Veškeré myšlenky je třeba citovat, a to tak, aby byly jednoduše dohledatelné (vč. čísel stran).

Příklad

... jak uvádí Žák (2008, s. 68), učitelé málo probouzí u žáků zájem o fyziku jako obor. Žák (2008, s. 68) na základě výzkumu výuky 10 učitelů uvádí: „... ve více než polovině vyučovacích hodin učitel neprobouzel zájem studentů o fyziku jako obor lidského zkoumání.“

Inspirace pro tvorbu seminární práce

Didactica viva - Mozilla Firefox

Velikost písma | Zvětšit | Výchází | Zmenšit | Zadejte text | HLEDAT

ODBORNÝ ČASOPIS PRO UČITELE ZÁKLADNÍ ŠKOLY
KOMENSKÝ

Home | Rozhovory | Reportáž | Z výzkumů | Do výuky | **Didactica viva** | Archiv | Kontakt | Předplatné | Pro autory

DIDACTICA VIVA

V časopise Komenský by čtenář po právu očekával spíše rubriku Didactica magna, než Didactica viva. Nutno přiznat, že redaktoři Komenského si na rozdíl od Komenského na didaktiku velkou netrounou, a tím spíše by rádi pořídili didaktiku živou. Zkrátka, aby to bylo živé a jako ze života, jak nabádá jiný náš klasik. V této rubrice budou postupně uveřejňovány a k úvaze předkládány přepisy autentických situací z výuky různých vyučovacích předmětů. Bude tak činěno nikoliv proto, aby přepisy situací posloužily jako recept či námět k okamžitému využití ve vlastní výuce, ale proto, aby se v úvahách nad možnostmi jejich změn k lepšímu rozvíjel učitelský ostrovtěp...

za redaktory a garanty rubriky Tomáš Janík

Výuková situace: Setrvačnost těles v jednoduchých experimentech ve fyzice

Josef Tma

Klíčovým výukovým prostředkem a základem specifických přírodovědných výukových metod a několika výukových forem je školní experiment. Právě experimenty jsou však ve výuce mnohdy využity nedostatečně a nevhodně, čímž je promrhán jejich vzdělávací a zejména motivační potenciál (Tma, 2012). Tento článek se proto věnuje využití jednoduchých fyzikálních experimentů. Popisujeme vyučovací hodinu, která je zaměřena na pojem setrvačnost, a to v počátku gymnaziální výuky fyziky. Výuka tohoto vzdělávacího obsahu je podrobená analýze z hlediska využití jednoduchých experimentů, následně je pak navržena alterace s cílem reagovat na zjištěné nedostatky.

Číst dál: **Výuková situace: Setrvačnost těles v jednoduchých experimentech ve fyzice**

<http://www.ped.muni.cz/komensky/index.php/didactica-viva>

Opakování a reflexe studia odborné literatury

Prostudujte si, prosím, zadaný text a připravte si reakci na níže uvedené otázky/instrukce.

- 1) Proč vyučující podle vašeho názoru tento text použil, resp. co tím sleduje?
- 2) Která myšlenka z textu Vás nejvíce pozitivně oslovila?
Zdůvodněte, proč.
- 3) Která myšlenka z textu Vám radost neudělala? Zdůvodněte, proč.

Opakování 26.9./29.9. ([Řezníčková, 2014](#))

Na základě studia kapitoly 9 v [této knize](#) (Oborové didaktiky):

- 1) Stručně pojmenujte a charakterizujte hlavní etapy vývoje didaktiky geografie v Česku, vč. jejich významných představitelů.
- 2) Která z prací uvedených v tabulce 9.1 a 9.2 vás nejvíce zaujala? Své rozhodnutí zdůvodněte.
- 3) Jaké rezervy je možné spatřovat ve výzkumu geografického vzdělávání v Česku?

Text: Kučerová, S. R. (2016). [Strategický marketing geografického vzdělávání: příklad „firmy“ Zeměpisná olympiáda.](#) Informace ČGS, 35(1), 26–46.

Opakování 3.10./6.10. (Řezníčková & Matějček, 2014)

Na základě studia kapitoly 4 v [této knize](#) (Úlohy ve výuce geografie):

- 1) Stručně vymezte komplexní geografickou úlohu.
- 2) Do kterého ročníku byste zařadili komplexní učební úlohu ověřující použití měřítka mapy (Exkurz 14)? Zdůvodněte svou odpověď. V čem mohou žáci při řešení této učební úlohy selhávat?
- 3) Do kterého ročníku byste zařadili komplexní učební úlohu ověřující dovednost pracovat s klimadiagramy (Exkurz 15)? Zdůvodněte svou odpověď. V čem mohou žáci při řešení této učební úlohy selhávat?
- 4) Do kterého ročníku byste zařadili komplexní učební úlohu zaměřenou na čtení textu s porozuměním (Exkurz 16)? Zdůvodněte svou odpověď. V čem mohou žáci při řešení této učební úlohy selhávat?

Text: Hanus, M., & Marada, M. (2013). [Mapové dovednosti v českých a zahraničních kurikulárních dokumentech: srovnávací studie](#). Geografie, 118, 158-178.

Opakování 17.10./20.10. (Řezníčková & Matějček, 2014)

Na základě studia kapitoly 5 v [této knize](#) (Úlohy ve výuce geografie):

- 1) Vysvětlete, jaká je souvislost mezi vzdělávacím cílem a učební úlohou.
- 2) Vysvětlete, v čem selhává mechanické třídění učebních úloh dle různých taxonomií.
- 3) Zdůvodněte, zda platí tvrzení, že učitelské otázky s vyšší kognitivní náročností vedou k lepším vzdělávacím výsledkům ve srovnání s otázkami zaměřenými na nižší kognitivní procesy.

Text: Hübelová, D., Janík, T., & Najvar, P. (2008). [Pohledy na výuku zeměpisu na 2. stupni základní školy: souhrnné výsledky CPV videostudie zeměpisu](#). *Orbis scholae*, 2(1), 53-72.

Opakování 24.10./27.10. (Řezníčková et al., 2013)

Na základě studia s. 264-568 a 272-275 v [této knize](#) (Dovednosti žáků ve výuce Bi, Ge a Ch):

- 1) Vyřešte všechny učební úlohy z obou testů geografických dovedností (s odpověďmi budeme pracovat na semináři).
- 2) Uvedte, které učební úlohy byly pro vás osobně nejvíce obtížné (v obou testech vyberte jednu učební úlohu).
- 3) U každé ze zmíněných úloh zdůvodněte, proč/v čem vám právě tyto úlohy činily největší obtíže.

Text: Knecht, P., & Hofmann, E. (2013). [K problému řazení geografického učiva ve školních vzdělávacích programech](#). *Informace ČGS*, 32(2), 13-25.

Opakování 31.10./3.11. (Řezníčková et al., 2013)

Na základě studia s. 171-186 v [této knize](#) (Dovednosti žáků ve výuce Bi, Ge a Ch):

- 1) Jaké zdroje informací by dle vašeho názoru měli učitelé zeměpisu používat ve větší míře? Svůj názor zdůvodněte.
- 2) Jaké dovednosti považují učitelé geografie za nejnáročnější?
- 3) Jakým způsobem učitelé zeměpisu hodnotí úroveň osvojených dovedností žáků?
- 4) Jaký způsob rozvíjení dovednosti klást geografické otázky je dle vašeho názoru nejefektivnější? Svůj názor zdůvodněte.

Text: Hynek, A., Svozil, B., Trávníček, J., & Trojan, J. (2009). [Trvalá udržitelnost Deblínska: Vzdělávací projekt](#). *Envigogika*, 4(2), 1–13.

Opakování 7.11./10.11. (Řezníčková et al., 2008)

Na základě studia s. 13-24 v [této knize](#) (Náměty pro geografické a environmentální vzdělávání: výuka v krajině):

- 1) Vysvětlete, v čem spočívá koncept tzv. investigativní geografie.
- 2) Zdůvodněte, který z návrhů témat geografických výzkumných projektů Vás nejvíce zaujal.

Závěrečné hodnocení semináře:

- 1) Co jste se v tomto semináři naučili?
- 2) Kdyby bylo možné v koncepci tohoto semináře něco udělat jinak (a lépe), co by to bylo? (alterace)

Text: Janko, T. (2015). [Srovnávací analýza typů nonverbálních prvků v současných českých a německých učebnicích školní geografie.](#) *Pedagogická orientace*, 25(2), 225–248.

Summa summarum

- 1) Účast na seminářích
- 2) Prezentace seminární práce ve dvojici
- 3) 6 opakování
- 4) 6 reflexí literatury

... navazuje předmět Učitelská praxe 3 - souvislá

termín: 21. 11. 2016 – 16. 12. 2016 (XX_VPx3)

Věříme, že to (snad) k něčemu bude...

Případné náměty na úpravy a podněty ke zlepšení pište,
prosím, do předmětové ankety.

Děkujeme.